

Lyhyesti

Suomen 1990-luvun talouskriisi -tutkimusohjelma

Suomen 1990-luvun alkupuolella kokemaa poikkeuksellisen syvää talouskriisiä analysoiva Suomen Akatemian mittava tutkimusohjelma käynnistyi kesällä 1998. Kyseessä on Akatemian kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunnan rahoittama laaja monitieteinen ohjelma, jonka on määrä kestää kolme vuotta. Ohjelman käynnistymistä edelsi usean vuoden jatkunut valmistelutyö, jossa rahoitusta talouskriisitutkimukselle yritettiin hakea eri tahoilta.

Keväällä 1997 Suomen Akatemian kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunta päätti käynnistää tutkimusohjelman ”Suomen 1990-luvun talouskriisi: syyt, tapahtumat ja seuraukset”. Ohjelman valmisteluun nimettiin Svenska Handelshögskolanin rehtorin Marianne Steniuksen johtama toimikunta ja tutkimusohjelmalle valittiin päätoiminen koordinaattori syksyllä 1997. Ohjelmaa varten varattiin yhteensä 25 miljoonaa markkaa rahaa vuosille 1998-2000, mikä tekee siitä toistaiseksi suurimman yhteiskuntatieteellisen tutkimusohjelman Suomessa. Rahoitus järjestyi, kun osa valtion yksityistämistuloista päätettiin kanavoida tutkimukseen.

Akatemian asettama toimikunta valitsi syksyllä 1997 alustavien tutkimusehdotusten joukosta ne hankkeet, jotka osallistuivat varsinaiseen hakuun vuodenvaihteessa 1997-98. Asian tuntijakäsittelyn jälkeen kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunta valitsi rahoitettavat hankkeet maaliskuussa 1998. Tutkimustyö käynnistyi kesän 1998 aikana.

Tutkimusohjelman tavoitteeksi on määritelty mahdollisimman laaja-alainen talouskriisin tutkimus. Tutkimuksen tulee kattaa lukuisia eri aiheita, katsoa riittävän pitkälle sekä taaksepäin että eteenpäin ja tehdä kansainvälisiä vertailuja. Tutkimustulosten tulisi olla hyödyksi yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Sekä tästä syystä että kohteen monimuotoisuuden vuoksi tutkimuksen tulisi olla myös monitieteistä ja poikkitieteellistä.

Onnistuessaan tutkimusohjelma voi vastata kysymykseen, oliko Suomen poikkeuksellinen kriisi vain huonoa onnea vai oliko sen taustalla jo pitkään vaikuttaneita rakenteellisia syitä, jotka tekivät romahduksen väistämättömäksi. Tutkimus voi selvittää missä määrin laman aiheuttamat vauriot jäävät pysyviksi. Tutkimustulokset kertovat myös suomalaisen yhteiskunnan sopeutumiskyvystä.

Kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunta on asettanut talouskriisi -tutkimusohjelmalle johtoryhmän. Siihen kuuluvat prof. Risto Alapuro (HY, sosiologia), ylitarkastaja Tiina Forsman (Suomen Akatemia), ylijohtaja Martti Hetemäki (VM), prof. Marjatta Hietala (TaY, historia) ja ylijohtaja Hannu Uusitalo (STAKES). Johtoryhmän puheenjohtaja on prof. Paavo Okko (TuKKK, kansantaloustiede) ja sihteeri tutkimusohjelman koordinaattori dos. Jaakko Kiander (VATT). Ohjelmalla on myös omat internetsivut, jotka löytyvät sekä Suomen Akatemian että VATTin kotisivuilta (<http://www.vatt.fi> ja <http://www.aka.fi>).

Ohjelmaan hyväksytyt hankeet

Tutkimusohjelmaan hyväksyttiin yhteensä 22 tutkimushanketta, joista osa on keskenään yhteistyössä. Valitut projektit edustavat sosiaalipolitiikkaa (4 hanketta), sosiologiaa (7 hanketta), taloustieteitä (6 hanketta), yhteiskuntahistoriaa (4 hanketta) ja mediatutkimusta (1 hanke).

Markkinat, Instituutiot, Toimijat: Suomen 1900-luvun talouskriisien vertaileva analyysi

Johtaja: Prof. Riitta Hjerpe

Tutkijat: Dos. Sakari Heikkinen, dos. Antti Kuusterä, VTT Visa Heinonen, VTM Jaakko Autio, VTM Jon Hirvilahti, VTM Päivi Valkama

Suorituspaikka: Yhteiskuntahistorian laitos, Helsingin yliopisto

”Poliittisen” muuttuvat merkitykset ja 1990-luvun lama

Johtaja: Prof. Jorma Kalela, Poliittisen historian laitos, Turun yliopisto

Tutkijat: Ilari Lindroos, Eeva-Liisa Pynnä ja Anu Suoranta (Poliittisen historian laitos, Turun yliopisto), Pauli Kettunen (Renvall-instituutti, Helsingin yliopisto) ja Mikko Laitamo (Yhteiskuntahistorian laitos, Helsingin yliopisto)

Kriisi, yksilö ja selviytymisen mentaliteetti; 1990-luvun kriisi ja kulttuuriset selviytymisstrategiat

Johtaja: Prof. Hannu Salmi

Tutkija: FM Merja Lind

Suorituspaikka: Kulttuurihistorian laitos, Turun yliopisto

Hyvinvointivaltion käännekohtat

Johtaja: Prof. Olli Kangas, Sosiaalipolitiikan laitos, Turun yliopisto

Tutkijat: Helena Blomberg (Sosiaalipolitiikan laitos, Åbo Akademi), Peter Blomster ja Virpi Timonen (Sosiaalipolitiikan laitos, Turun yliopisto)

Nälkävuosista pankkikriisiin – suomalaisen pulan sosiaalhistoriaa

Johtaja: Prof. Antti Häkkinen, Helsingin yliopisto

Työmarkkinoiden toimintamuutosten analysointi yksilö- ja yrityspaneelien avulla

Projektin johtajat: Dos. Pasi Holm (VATT), PhD Reija Lilja (ETLA), prof. Jaakko Pehkonen (Jyväskylän yliopisto)

Tutkijat: VTM Tomi Kyyrä, VTM Juha Rantala ja VTL Roope Uusitalo (VATT), Dos. Rita Asplund ja KTM Aija Leiponen (ETLA), KTM Kari Hämäläinen ja KTM Ulla Hämäläinen (Taloustieteen laitos, Jyväskylän yliopisto)

Rahoituskriisi, talouspolitiikka ja häiriöiden luonne

Projektin johtajat: Prof. Seppo Honkapohja ja prof. Erkki Koskela, Helsingin yliopisto, kansantaloustieteen laitos

Hyvinvointivaltio alueellisten tuloerojen tasoittajana vuosina 1966-1996 ja erityisesti 1990-luvun lamassa

Johtaja: Prof. Heikki A. Loikkanen

Tutkijat: VTL Risto Sullström

Suorituspaikka: VATT

Laman alueelliset vaikutukset tuotantoon, työllisyyteen ja yritysraakenteeseen

Johtaja: VTT Vesa Vihriälä

Tutkija: KTT Aki Kangasharju

Suorituspaikka: Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos

Osake- ja asuntomarkkinoiden toiminta ja tehokkuus talouskriisissä

Johtaja: Prof. Anders Löflund, Svenska Handelshögskolan

Tutkijat: KTM Jan Antell (SHH), KTT Claes Bergström (HHS), PhD Theodore Eisenberg (CLS), KTT Bo-Göran Ekholm (SHH), KTM Mats Hansson (SHH), KTT Kenneth Högholm (SHH), KTT Johan Knif (SHH), KTT Simo Launonen (SHH), prof. Eva Liljebloom (SHH), KTT Fernando G Miranda (SHH), KTT Kim Nummelin (SHH), KTT Seppo Pynnönen (VY), KTT Stefan Sundgren (SHH), KTL Mika Vaihekoski (SHH), KTM Janne Viitanen (SHH)

1900-luvun syvä lama: työttömyys ja elintason jakautuminen, hyvinvointivaltio ja tulojen ja kulutuksen tasoittaminen

Johtaja: Prof. Matti Tuomala, Tampereen yliopisto

Tutkijat: VTM Ilpo Suoniemi (Palkansaajien Tutkimuslaitos), VTL Risto Sullström (VATT)

Uskonnolliset yhteisöt ja lamassa selviäminen

Johtaja: Prof. Elisabet Helander, Helsingin yliopisto

Tutkijat: Paavo Kettunen, Jouko Kiiski, Sari Kokkonen, Teemu Laajasalo, Liisa Lampela, Hannu Sorri, Liisa Östman

Suorituspaikka: Käytännöllisen teologian laitos/Kirkkososiologia, Helsingin yliopisto

Lama ja luottamus

Johtaja: Prof. Kaj Ilmonen Jyväskylän yliopisto

Tutkijat: Anne Kovalainen ja Johanna Österberg (Åbo Akademi), Pekka Kaunismaa ja Petri Ruuskanen (Jyväskylän yliopisto, yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos) sekä Martti Siisiäinen (Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden laitos)

Työvoiman liikkuvuus lama- ja nousukauden muuttuvilla työmarkkinoilla

Johtaja: Prof. Olli Kultalahti

Tutkijat: Hall.tri Ilari Karppi, Hall.maist. Heikki Rantala

Suorituspaikka: Tampereen yliopisto, Aluetieteen ja ympäristöpolitiikan laitos

Työmarkkinajärjestöjen rooli maahanmuuttajien ja työmarkkinoiden kohtaamispaisteissa

Johtaja: PhD Kathleen Valtonen, Turun yliopisto

Lama ja suomalaisen hyvinvointijärjestelmän muutokset

Johtaja: Prof. Heikki Lehtonen, Sosiaalipolitiikan laitos, Tampereen yliopisto

Tutkijat: YTL Simo Aho (Työelämän tutkimuskeskus), Jarmo Peltola (historia), Mika Renvall (tiedotusoppi)

Vammaisuus 1990-luvun laman-Suomessa

Johtaja: Prof. Marjatta Marin, Jyväskylän yliopisto

Tutkimusryhmä: Paula Määttä (erityispedagogiikka), Pirkko Kiviniemi (psykologia), Antti Teittinen (sosiologia) ja Tanja Vehkakoski (erityispedagogiikka)

Naisyrittäjyys - kriisijohtaminen ja eloonjäämisen strategiat

Johtaja: Prof. Guje Sevón, Svenska handels-högskolan

Tutkijat: Barbara Czarniawska (Göteborgin yliopisto), Anne Kovalainen (Åbo Akademi), Annika Åkerberg ja Mia Örndahl (SHH)

Hyvinvointivaltio - resurssi vai rajoite

Johtaja: Prof. Olli Kangas, sosiaalipolitiikan laitos, Turun yliopisto

Tutkijat: Jani Erola, Heikki Ervasti, Anja Haataja, Jarkko Rasinkangas ja Veli-Matti Ritakallio (sosiaalipolitiikan laitos, Turun yliopisto), Terhi-Anna Wilska (University of Lancaster), Pekka Räsänen ja Timo Toivonen (sosiologian laitos, Turun yliopisto), Vesa Muttilainen (Oikeus-poliittinen tutkimuslaitos), Juho Saari (Sosiaali- ja terveysministeriö), Österbacka Eva (Nationalekonomiska institutionen, Åbo Akademi)

Työn epävarmuus ja kotitaloudet Suomessa 1977-1999

Johtajat: Dos. Ulla Kinnunen ja dos. Jouko Nätti, Jyväskylän yliopisto

Tutkijat: PsM Saija Mauno (Perhetutkimusyksikkö, Jyväskylän yliopisto), YTM Mika Happonen (Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, Jyväskylän yliopisto)

Notkahdus vai käänne? Tutkimus sosiaali- ja terveyspalvelujen muutoksista ja niiden kyvystä vastata muuttuneisiin tarpeisiin talouskriisin aikana

Johtaja: tutkimusprofessori Jussi Simpura

Tutkijat: tutkimusprofessori Matti Heikkilä, erikoistutkija Unto Häkkinen, tutkija Mikko Kautto, professori Juhani Lehto, erikoistutkija Pekka Rissanen, tutkimuspäällikkö Marja Vaarama, erikoistutkija Hannu Valtonen
Suorituspaikka: STAKES

Miten media sen näki, miten kansa sen koki?

Johtaja: Prof. Leif Åberg

Tutkijat: VTM Minna Aslama, VTM Anu Kantola, dos. Ullamaija Kivikuru, VTM Inka Moring, VTM Tuija Parikka, VTM Sanna Valtonen

Suorituspaikka: Tiedotusopin laitos, Helsingin yliopisto

JAAKKO KIANDER

VTT, johtava ekonomisti

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Aikakauskirjan toimituksen osoite muuttuu

Kansantaloudellisen Aikakauskirjan toimitussihteeri vaihtuu. Uusi toimitussihteeri on Tuula Torvi Valtiontaloudellisesta tutkimuskeskuksesta. Toimituksen uudet yhteystiedot ovat:

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT)
PL 269

00531 HELSINKI

puhelin: (09) 703 2951

telefax: (09)

e-mail: tuula.torvi@vatt.fi